

Projekt Interreg IIIB, Program Območje Alp, sofinancirano s strani EU

Novice št. 12

Februar 2008

V zadnjih DIAMONTovih novicah so nekateri partnerji naredili povzetek dosežkov in nakazali prihodnjo rabo projektних rezultatov. V zadnjih mesecih je bilo vse osredotočeno na DIAMONTovo sklepno konferenco. 1. februarja 2008 so se v Innsbrucku zbrali strokovnjaki iz vseh alpskih držav, da bi pretresli odkritja, ki so jih predstavili strokovnjaki-znanstveniki, uradniki, načrtovalci in župani iz nekaterih testnih regij. Med odmori so udeleženci ob predstavitvi posterjev v vhodni avli lahko preučili posamezne vidike bolj podrobno. DIAMONT se bo marca zaključil z izdajo atlasa kazalnikov z naslovom »Atlas Alp«. DIAMONTova podatkovna baza bo nameščena in na razpolago za nadaljnjo javno rabo, preostala poročila DPjev pa bodo tudi objavljena in mednje bo vključen tudi DVD s kratkim dokumentarnim filmom o šestih testnih regijah.

Zgodba o uspehu za prihodnji sonaravni regionalni razvoj v Alpah

Dne 1. februarja 2008 so se udeleženci Projekta EU Interreg IIIB DIAMONT, strokovnjaki iz vseh alpskih držav – znanstveniki, uradniki, načrtovalci in župani iz nekaterih testnih regij – in tudi zainteresirana javnost zbrali na sklepni konferenci v Innsbrucku, da bi predstavili oz. slišali rezultate triletnega raziskovanja o vidikih sonaravnega regionalnega razvoja v Alpah.

Konkurenčnost, privlačnost, dostopnost in povezanost so dolgo časa veljali za gonilne sile lokalnega in regionalnega razvoja. Pod vodstvom prof. Axla Borsdorfa in prof. Ulrike Tappeiner z Univerze v Innsbrucku je angažirana skupina raziskovalcev iz šestih alpskih držav skušala poiskati inštrumente za prepoznavanje pravih sestavin za sonaravni razvoj na lokalni in regionalni ravni. V okviru DIAMONTovega projekta so osnovali podatkovno bazo z bistvenimi kazalniki za podporo tistim, ki na občinski in regionalni ravni sprejemajo odločitve za razvijanje sonaravnih konceptov.

Udeleženci plenuma »Od posameznih zaznavanj in statističnih podatkov do inštrumentov za upravljanje z zemljiškimi viri«; z leve na desno: predsedujoča: Ulrike Pröbstl (BOKU, Avstrija), Stefan Marzelli (ifuplan, Nemčija) Wolfgang Pfefferkorn (CIPRA International) in Axel Borsdorf (UIBK, Avstrija).

Axel Borsdorf (DIAMONT) in Ulrike Tappeiner (DIAMONT)

Mag. Franz Rauter, vodja oddelka za načrtovanje zemljiške rabe in statistiko pri tirolski zvezni deželni upravi, je prepričan »... da igrajo številni subjektivni dejavniki svojo vlogo v prostorskem načrtovanju in regionalnem razvoju, vendar potrebujemo zanesljivo bazo; izkušnja posameznika ni dovolj«. Thomas Fleury iz Programa Območje Alp je dodal: »Poudarek na konkurenčnosti in privlačnosti na območju Alp je možno doseči preko skupne akcije v tistih območjih, kjer sonaravne rešitve zahtevajo transnacionalno sodelovanje. DIAMONTov projekt je prepričljivo dokazal, da lahko znanstvena ekspertiza, praktično znanje in soudeležba prebivalcev v alpskih deželah in preko državnih meja obrodijo sonaravne rešitve«. Dr. Marco Onida, generalni

Vsebina

DIAMONTova sklepna konferenca.....	1
Pogled na nadaljnji razvoj na DIAMONTovi osnovi.....	3
DIAMONTova podatkovna baza – trajni rezultat projekta.....	4
Na kazalnikih osnovano označevanje urbanih območij in občin na območju Alp v Nemčiji.....	6
Povzetek rezultatov DP 10/11.....	9
Novice iz območja Alp.....	10

sekretar Alpske konvencije, je ponovil za svojo kolegico Regulo Imhoff: »Izziv za Alpsko konvencijo bo zdaj graditi na rezultatih dokončanega projekta. Kazalniki, ki so jih pripravili v okviru DIAMONTa, so uporabni za uspešno in učinkovito spremljanje regionalnih procesov sonaravnosti.«

Pozornost je bila osredotočena predvsem na sodelovanje javnosti, kar je bilo izvedeno v obliki delavnic z lokalnim prebivalstvom v Gapu (Francija), Waidhofnu in Ybbsitzu (Avstrija), Immenstadtu in Traunsteinu (Nemčija), Idriji (Slovenija) in Tolmezzu (Italija): »S spremembo lahko začnejo le prebivalci sami. Vključevanje civilnega prebivalstva, nevladnih organizacij in posameznikov v procese sprejemanja odločitev na občinski ravni je izraz in garancija za ozaveščenost lokalnega prebivalstva o problemih«, je poudaril Jernej Stritih, slovenski predstavnik CIPRAe. »Déležniki so residenti in lokalno prebivalstvo znotraj svojega individualnega konteksta«, je dodal prof. Antonio Massarutto z Univerze v Udinah.

Udeleženci plenuma »Kazalniki regionalnega razvoja«, z leve na desno: Regula Imhof (Alpska konvencija) Franz Rauter (Zvezna dežela Tirolska, Avstrija), predsedujoča: Antonia Milbert (Zvezni urad za gradnje in regionalno načrtovanje, Nemčija), Konstanze Schönthaler (Bosch&Partner, Nemčija), Erich Tasser (EURAC, Italija)

zagon. Projektna skupina je prepričana, da uporaba kazalnikov iz DIAMONTove podatkovne baze in povečana participacija na občinski ravni lahko zagotovita lokalno in regionalno sonaravnost.

Navzoči na sklepni konferenci

Vključevanje študentov v procese raziskovanja je še dodaten privlačen vidik. Prof. Tillmann Märk, prorektor Univerze v Innsbrucku, je z zadovoljstvom dodal, da so »ta projekt EU in z njim povezani študijski programi dali mladim raziskovalcem in še zlasti študentom možnost, da uporabijo znanstvene metode v praksi«. Sklepna konferenca tega projekta je dosegla svoj vrh z okroglo mizo, na kateri so sodelovali župani Traunsteina, Burgberga, Idrije in Ybbsitzu. Razpravljali so o tem, do kakšne mere so delavnice, ki so bile izvedene v njihovih občinah, pripomogle k rojstvu novih perspektiv. Župan Traunsteina, Fritz Stahl, je poročal o velikopoteznem soglašanju s samimi temami vendar pa v vedanju ni prišlo do nobenih znatnih sprememb. Odziv lokalnega prebivalstva v Brubergu, Traunsteinu in Idriji pa je bil vseskozi pozitiven. Župan Bojan Sever je o tem poročal kot o prvem primeru v občini Idrija, ko je lokalno prebivalstvo imelo možnost razpravljati o svojih prioritetah. Župan Josef Hofmarcher iz Ybbsitzu je razložil, da so delavnice v okviru projekta DIAMONT dale lokalni politiki nov

Diskusija....

.... se je med odmori nadaljevala v vhodni avli

Pogled na nadaljnji razvoj na DIAMONTovi osnovi ifuplan

Ob zaključku DIAMONTovega Projekta Interreg IIIB so na voljo številni rezultati kot tudi na novo uveljavljena načela za nadaljnje neodvisne razprave. Poleg tega pa se spremlja sonaravni regionalni razvoj na območju Alp.

Glavni rezultati DIAMONTa – vprašanja kakovosti in usklajeni podatki

V projektne rezultate o kakovosti je vključena tudi raziskava o kulturnih vplivih na regionalni razvoj in opredelitev prihodnjih tem na osnovi strokovne ankete, izvedene na območju celotnih Alp. Poleg tega smo z uskladitvijo podatkov prostorskega monitoringa po celotnih Alpah na ravni občin in prepoznavanjem vrzeli v podatkih (t.j. manjkajočih kazalnikov, ki bi bili potrebni za spremljanje sonaravnosti po celotnih Alpah, a – zaenkrat – še niso na voljo), uspeli oblikovati vsestransko podatkovno bazo in hkrati razkriti območja, kjer je za tako podatkovno bazo potrebnega še več dela.

Osrednji izziv – nova vloga regionalnega sodelovanja

Delo v testnih regijah s predstavniki in akterji na lokalni ravni je bil sestavni del zadnje faze projekta DIAMONT in je služilo kot povratna informacija o rezultatih. Tu se je izkristalizirala kompleksna tema medsektorskega regionalnega sodelovanja v Alpah kot eden osrednjih izzivov za prihodnji razvoj. To je razvoj, ki nasproti polarizaciji alpskih podregij – tako notranji kot zunanji – postavlja vizijo kooperativnega prostorskega razvoja.

Ob dveh procesih, ki potekata v nasprotni smeri, postaja vprašanje sodelovanja med relativno samostojnimi regionalnimi strokovnimi telesi spet vedno bolj aktualno. Subsidiarnost znotraj Evrope regij, t.j. pomikanje odgovornosti za sprejemanje odločitev čim bližje civilnemu prebivalstvu, je marsikje v nasprotju z regionaliziranimi in včasih celo globaliziranimi izzivi za

Delo v testnih regijah: Waidhofen/Ybbs (Avstrija), Tolmezzo (Italija), Idrija (Slovenija)

lokalno politiko. Dosedanja klasična področja oblikovanja občinske politike, kot so npr. lokalno gospodarstvo in turizem, poselitveni trendi in oskrba z javnimi storitvami, vzgoja in izobraževanje ter socialne službe, kakor tudi ohranjanje zapletenih soodvisnih ekoloških temeljev našega življenjskega prostora, je marsikje preraslo lokalne meje.

Bistveni in ključni kazalniki, izpeljani iz faktorske analize

V okviru DIAMONTa so uporabili faktorsko analizo zato, da so iz množice vseh mogočih kazalnikov izločili tiste informacije, ki so resnično pomembne. Ta metoda je odprla nove možnosti za to, da se zmanjša napor, ki je potreben za zbiranje, analiziranje in učinkovito razlago podatkov brez večje izgube informacij.

V prihodnosti bi s to metodo lahko razvili učinkovito upravljanje s podatki, ki bi pokrivalo vse bistvene elemente sonaravnega regionalnega razvoja na osnovi tehtnega znanstvenega izbora bistvenih in ključnih kazalnikov za celotno območje Alp.

Širok, neomejen dostop do informacij o prostoru

Projekt DIAMONT je pokazal, kako se izbrani nacionalni podatki lahko zbirajo in uskladijo – za kar je pogosto potrebno naporno natančno delo – in s tem zagotovil nov način prostorskega in čezmejnega informiranja. Ob vedno večji regionalni in globalni soodvisnosti postajajo taki podatki vse pomembnejši vir informacij za civilno prebivalstvo kot tudi za tiste, ki sprejemajo odločitve v javni upravi, politiki, gospodarstvu in nevladnih organizacijah.

Cilj razvijanja DIAMONTove spodbude bi moral biti osnove take podatkovne strukture in drugih podatkov o posebnih temah v obliki, ki je dostopna javnosti in se nenehno ažurira. Na omrežju temelječi GIS, ki lahko predstavlja povezave med vsebino in prostorom na lahko razumljiv in – v idealnih razmerah – interaktiven način, bi bil ustrezna oblika, ki je obenem zmožna tudi prostorskega prikazovanja podatkov.

Dodatki k podatkovni bazi kazalnikov in njen nadaljnji razvoj

Inštrumenti, ki so bili zbrani na temo upravljanja z zemljiškimi viri, predstavljajo le izbor inštrumentov za regionalni razvoj v Alpah. Z dokončanjem projekta DIAMONT postane DIAMONTova podatkovna baza dostopna javnosti, s čimer je zagotovljeno, da se predstavljeni inštrumenti lahko začno uporabljati. Prednosti, sprejemljivost in dodana vrednost podatkovne baze lahko še naprej naraščajo, če bodo tej zbirki inštrumentov dodani še nove teme in dodatna merila za podporo uporabnikov.

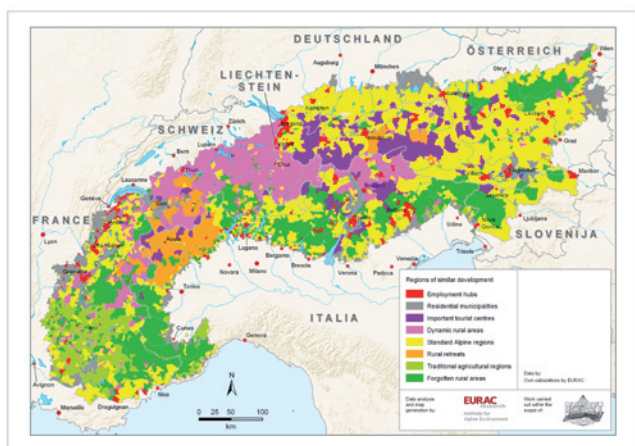
Nujna je funkcionalna povezanost regij

Tisti, ki na območju Alp sprejemajo odločitve na lokalni ravni, se zavedajo zgoraj omenjenega premika delokroga na regionalno raven, a jim manjka vzorov, kako premagovati neskladje med lokalno pristojnostjo za sprejemanje odločitev in regionalnimi problemi. Kako lahko dosežemo funkcionalno povezanost

prostorskih enot, da jih pripišemo različnim problemom v prostorskem razvoju Alp, kot so poselitveni trendi in razvijanje prometa, infrastrukturne politike, trg delovne sile ter vzgoja in izobraževanje, zaščita pred naravnimi nesrečami in varstvo narave? Prostorske enote, ki bi omogočale učinkovito obravnavo teh problemov, a bi vendar bile blizu prebivalstvu?

Objektivna podatkovna baza kazalnikov, ki je bila usklajena za celotno območje Alp na ravni občin, lahko podpre lokalne akterje, da prepoznajo in uporabijo – včasih tudi preko državnih meja – regije, ki so ustrezne za sodelovanje. Tako gledanje bi lahko dodalo nov vidik obstoječim upravnim, gospodarskim in historičnim regijam na območju Alp in obogatilo perspektive za politično delovanje.

Neodvisno od takega razvojnega potenciala je treba poudariti, da kazalniki za prostorski razvoj lahko ponudijo osnovo za potencialne nove regionalne združitve in načine za reševanje problemov v Alpah, vendar pa so tisti, ki sprejemajo odločitve, ter lokalni in regionalni akterji odgovorni za to, da jih izvajajo in jim omogočijo, da zaživijo.

Razvijanje tipologije za območje Alp, ki je osnovana na gospodarskih, okoljskih in družbenih vidikih, ob pomoči klasterske analize

Razvijanje upravljanja z regionalnimi zemljiškimi viri v testnih regijah

Delavnice, ki so jih v okviru projekta DIAMONT izvedli v šestih testnih regijah, so v vseh teh regijah dale spodbudo, sprožile debate in zbudile željo, da še naprej raziskujejo možnosti za regionalno sodelovanje.

Če bodo zbrani inštrumenti, osebni stiki in znanje uporabljeni tako, da se bo upravljanje z regionalnimi zemljiškimi viri še naprej uspešno razvijalo, potem je projekt dosegel najbolj želeni rezultat.

DIAMONTova podatkovna baza – trajni rezultat projekta - ifuplan

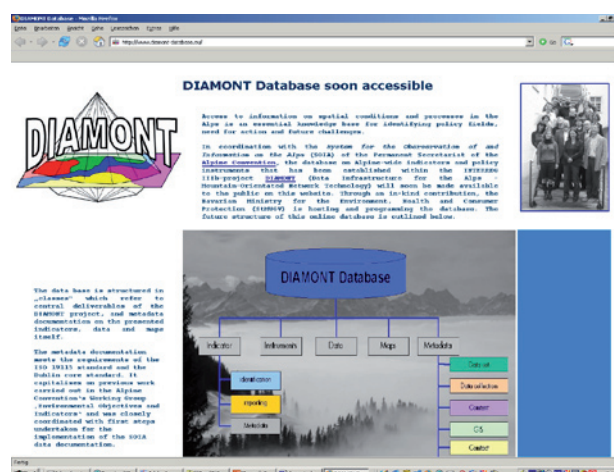
Projekt DIAMONT je zbral ogromno količino informacij. In da te informacije lahko tudi uporabljamo, dokumentiramo in nadalje izkoriščamo, je edina zadovoljiva rešitev ta, da se uskladiščijo v bazo podatkov. Da bi olajšali nadaljnjo uporabo projektnih podatkov, je bila v DIAMONTov projekt vključena tudi izdelava dostopne spletne podatkovne baze.

Na samem začetku projekta DIAMONT je bavarsko Deželno ministrstvo za okolje, zdravstvo in zaščito potrošnikov zagotovilo, da bo na lastne stroške gostilo in programiralo to podatkovno bazo. Zaradi te podpore bodo rezultati takoj, ko bodo vsi podatki prenešeni in stran dokončno urejena, na voljo za javnost na spletu do leta 2012 na www.diamont-database.eu.

Za podporo Alpski konvenciji, bo vzpostavljena povezava s Sistemom za opazovanje Alp in informiranje o njih (SOIA). Uvod je že na voljo na zgornjem spletnem naslovu.

Zgradba

Podatkovna baza je zgrajena v »razredih«, ki se nanašajo na osrednje izsledke projekta DIAMONT. Prav tako bodo zagotovljeni dokumentacija za predstavljene kazalnike, sami podatki in karte, imenovani »metapodatkovna dokumentacija«. Zgradba teh metapodatkov ustreza predpisom standarda ISO 19115 in standarda Dublin Core, in se opira na delo, ki ga je že prej opravila delovna skupina Alpske konvencije na temo »Okoljski cilji in kazalniki« in je bilo dobro usklajeno s prvimi koraki, narejenimi v zvezi z uporabo dokumentacije o podatkih SOIA.

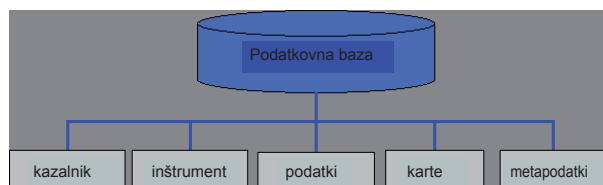

www.diamont-database.eu

Kazalniki

Kazalniki bodo dokumentirani v obliki »pol s podatki«, kjer bodo podatki o imenu in enoti kazalnikov. Poleg tega bodo v podatkovni bazi opisi:

- ideje in namena kazalnika,
- tega, kar kaže, t.j. glavnih trendov in pojavov,
- uporabljenih formul za izračunavanje,
- možnih podatkovnih virov,
- in predlogov za tolmačenje kazalnika.

Razredi DIAMONTove podatkovne baze

Podatki

Podatki bodo shranjeni v glavnem kot »rezultatni podatki«, kar pomeni, da so podatke, pridobljene v projektu DIAMONT, podatkovno obdelali in preračunali s formulami iz grobih, neobdelanih podatkov, kakršni so na voljo na statističnih uradih. Ta pristop upošteva pravne omejitve in hkrati tudi zadosti ljudskemu povpraševanju po visoki ravni informiranja, kakršna je zagotovljena z EU Direktivo o dostopu do informacij o okolju.

Seveda so ti podatki geografsko in časovno urejeni. Tako bo funkcija iskanja v podatkovni bazi omogočala izbiro podatkov po časovnih obdobjih ali geografskih enotah. Nadaljnje osnovne informacije o podatkih – kot so izvor, naslov avtorjev podatkov, ključne besede – pa so na »poli z metapodatki«.

DIAMONT Alpine Convention Indicators			
Indicator title	Indebtedness-by-revenues-ratio		
Indicator purpose	Evaluation		
Indicator formula	Total debt of municipality / total revenues of current year * 100		
Indicator unit	%	Indicator type	1) Status quo
Data origins	Debt and yearly revenue of the municipality (LAU2)		
Maintrend	1) Local centres and fringes between competition and cooperation		
Phenomenon	Financial squeeze of the municipality		
Editor	Andrian		
Assessment	The higher the indicator value, the higher the risk of non-sustainable development.		
Pillar	2) Economy		
Dimension	EC-2) Public and private financing		
Metadata date Stamp	2006-08-08		
Contact	Bosch & Partner GmbH : Stefan , v. Andrian-Werburg		
Distributor Contact	Bosch & Partner GmbH		

Kazalnikova pola s podatki

Karte

V teku DIAMONTa so bili rezultatni podatki vneseni v geografske informacijske sisteme in so zdaj nazorno prikazani na kartah kot razporeditev značilnosti izbranega kazalnika po Alpah.

S temi ločenimi kartami so informacije bolj oprijemljive in razkrijejo se povezave med geografskimi okoliščinami

in zadevnim vprašanjem. V skladu s pravno ureditvijo z zakonom o publiciranju Atlasa Alp bodo izbrane karte na voljo preko podatkovne baze kot datoteke pdf ali jpg za ogled na zaslonu ali pa jih boste lahko prenesli k sebi.

Inštrumenti

Inštrumenti za upravljanje z zemljiškimi viri, ki so ji zbrali v DIAMONTu, so predstavljeni v podatkovni bazi skupaj s kategorijami, ključnimi besedami in ocenami. Z izbiro želenega področja bo uporabnik lahko prepoznal prave inštrumente za svoje specifične namene. Vse informacije o posameznih inštrumentih lahko prenesete k sebi kot datoteko pdf.

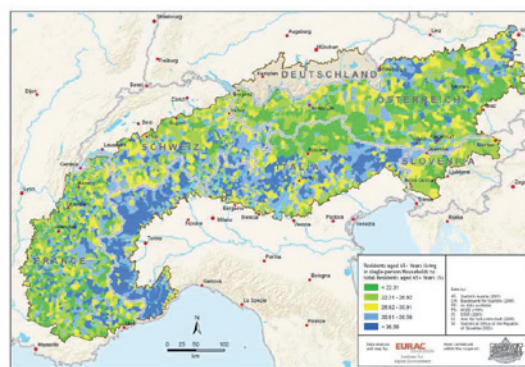
STAT/AMT	OBCODE	Municipality	Jobs in Public Services		
			Administration	Administration	Jobs in Trade
10002	10010002	Furthstein	0,053	0,461	0,20
10006	10010006	Münch	0,045	0,316	0,14
10006	10010006	Münch	0,059	0,606	0,23
10013	10010013	Giegringen	0,052	0,568	0,14
10016	10010016	Wienau	0,003	0,561	0,13
10007	10010007	Vöhringen	0,045	0,445	0,17
10009	10010009	Lockenhaus	0,055	0,364	0,12
10012	10010012	Markt Sankt Martin	0,019	0,426	0,13
10017	10010017	Priggen	0,060	0,644	0,11
10002	10010002	Ermsteden	0,043	0,582	0,13
10011	10010011	Mausdorf	0,000	0,452	0,14
10013	10010013	Markt Neuhaus	0,055	0,324	0,03
10023	10010023	Stadthaus	0,056	0,675	0,04
10024	10010024	Unterhaidhofen	0,028	0,702	0,11
10006	10010006	Wenden bei Ruchnitz	0,051	0,204	0,03
10027	10010027	Wiesfleck	0,113	0,353	0,05
20101	10020101	Vöhringen	0,124	0,683	0,18
20001	10020001	Vöhringen	0,076	0,642	0,19
20002	10020002	Cellach	0,052	0,462	0,12
20005	10020005	Verneberg-Prassegg	0,074	0,617	0,13
20006	10020006	Kirchbach	0,033	0,316	0,09
20007	10020007	Kirchbach-Mauthen	0,034	0,506	0,13
20116	10020116	Sankt Stefan im Gailtal	0,097	0,626	0,16
20020	10020020	Gieschtal	0,069	0,427	0,09
20021	10020021	Lesachtal	0,039	0,387	0,06
20402	10020402	Eberthal im Kärnten	0,032	0,485	0,19
20403	10020403	Faßnitz im Rosenthal	0,030	0,497	0,12
20405	10020405	Faßnitz im Rosenthal	0,031	0,452	0,14
20409	10020409	Großentzen	0,046	0,445	0,14
20412	10020412	Kautschach am See	0,046	0,618	0,08
20414	10020414	Kirchbach	0,039	0,415	0,06
20415	10020415	Vöhringen am Wether See	0,233	0,701	0,11
20416	10020416	Ludmannsdorf	0,035	0,293	0,05
20417	10020417	Maria Rain	0,033	0,507	0,14
20418	10020418	Maria Rain	0,025	0,602	0,14
20419	10020419	Maria Rain	0,056	0,709	0,09
20421	10020421	Mosberg	0,047	0,631	0,12
20424	10020424	Friedrich im Wether See	0,049	0,701	0,11
20425	10020425	Friedrich im Wether See	0,052	0,556	0,12
20426	10020426	Sankt Margareten im Rosenthal	0,031	0,337	0,04

Kazalnikovi rezultatni podatki

Kjer je to možno, so priložene vsakemu inštrumentu informacije o najboljši praksi in nadaljnje povezave.

Sedanje stanje in nadaljnji koraki

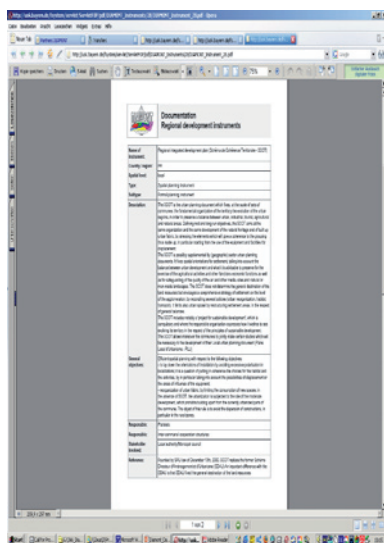
Do zdaj je bila podatkovna baza uporabljena kot orodje znotraj DIAMONTovega partnerstva in omejena na projektne partnerje.

Vzorčna karta

Z dokončanjem projekta DIAMONT bo podatkovna baza dostopna za javnost. Zato bomo v zadnjih mesecih projekta DIAMONT končno različico podatkov in kart prenašali v podatkovno bazo, dokumentacijo pa dopolnili z metapodatki in jo uredili. Narejena bo tudi javnosti dostopna spletna stran, s čimer bo podatkovna baza postala bolj prijazna za uporabnika in ne zgolj delovno orodje za strokovnjake.

Vsi partnerji, ki so na mnogo različnih načinov prispevali k temu pomembnemu DIAMONTovemu rezultatu upajo, da bo to trajen in koristen rezultat našega skupnega projekta. Projektna skupina pa bi se rada zahvalila bavarskemu Deželnemu ministrstvu za okolje, zdravstvo in zaščito potrošnikov za širokogrudno podporo.

Inštrumentova pola s podatki

Na kazalnikih osnovano označevanje urbanih območij in občin na območju Alp v Nemčiji - Bosch & Partner

V okviru DIAMONTovega delovnega paketa (DP) 7 so bili prepoznani in izdelani kazalniki, ki se lahko uporabijo za opisovanje in prikazovanje osnovnih problemov sonaravnega regionalnega razvoja v Alpah. Razvijanje kazalnikov je bilo osredotočeno na problem urbanizacije (prim. Mapa DP7¹, DIAMONTove Novice 7, 11/2006²). V tem kontekstu je DP7 predlagal skupno 43 kazalnikov, ki omogočajo:

1. odkrivanje pojavov urbanizacije v Alpah,
2. opisovanje mest na lestvici med dinamičnim razvojem in krčenjem, kjer se nahajajo urbane površine,
3. ovrednotenje posledic urbanizacijskih procesov glede na cilje sonaravnega razvoja.

Kazalniški sistemi zaživijo, kadar so uporabljeni konkretni podatki za izračun vrednosti kazalnika za določena območja in so uporabljene ustrezne metode za tolmačenje rezultatov. Vendar pa so podatki, ki so potrebni za izračunavanje mnogih predlaganih kazalnikov za celotno območje Alpske konvencije, nepopolni ali pa slabo primerljivi. To je bil eden od razlogov zakaj je bilo območje Alpske konvencije v Nemčiji uporabljeno za testiranje sistema kazalnikov. Poleg tega je ta vzorčna regija služila tudi za testiranje predlaganih metod za podporo tolmačenju in predstavitvi kazalnikov, izbranih v DP7.

Testiranje kazalnikov, ki se osredotočajo na prvi dve omenjeni vprašanji.

Kje se v Alpah pojavlja urbanizacija? – Razmejitev urbanih območij na območju Alpske konvencije v Nemčiji

Po pravilu so občine v urbanih in urbanizacijskih območjih močno povezane med seboj in funkcionalno soodvisne. Zato se v teh regijah ni vedno priporočljivo osredotočiti na eno samo občino. Dejansko morajo biti regije kot take vzete kot prostorske enote za opisovanje prostorskega razvoja ter izdelavo perspektiv in strategij za praktično uporabo.

Ob taki predpostavki je DIAMONT uporabil koncept urbanih območij oz. koncept regij trga delovne sile. Po

¹ http://www.uibk.ac.at/diamont/downloads/workpackages/folder_wp7_deutsch.pdf

² http://www.uibk.ac.at/diamont/downloads/newsletter/diamontnews_dt_november2006.pdf

³ Perlik M. 2001: Alpenstädte: Zwischen Metropolisierung und neuer Eigenständigkeit. Geographica Bernensia P83, Bern.

PERLIKovi³ definiciji zajema termin »urbana območja«, kakor uporabljan v DP 7, osrednja mesta in okoliške občine. V tem kontekstu so osrednja mesta občine z več kot 10.000 prebivalci oz. več kot 5.000 delovnimi mesti. Okoliške občine pa so pripisane temu osrednjemu mestu glede na intenzivnost in smer njihovih povezav z dnevnimi migranti. To metodo smo uporabili na območju Alpske konvencije v Nemčiji ob upoštevanju trenutnih vzorcev dnevnih migrantov in razmejili 21 urbanih območij precej različnih velikosti. Največje od teh urbanih območij je Rosenheim z 29 občinami, medtem ko imata Buchloe in Miesbach, ki sta najmanjši prepoznani urbani območji, le po dve občini.

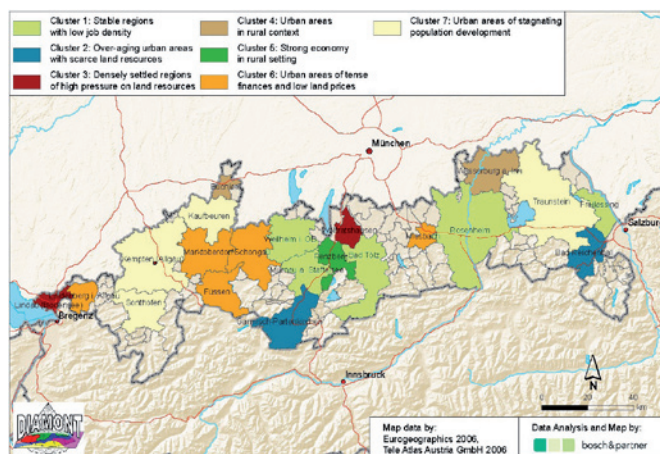
Po tej definiciji urbanizacije ni vključenih v procese urbanizacije zgolj kakih 27 % vseh občin oz. 34 % območja Alpske konvencije v Nemčiji. Situacija na tem območju se zato razlikuje od situacije v drugih alpskih državah, kjer je urbanizacija še vedno prostorsko bolj omejena. Vpliv Münchenske metropolitanske regije se velikopotezno razteza na območje Alp v Nemčiji, oblikuje svoje strukture in presega lokalni razvoj. To pa pripelje do verižnih dnevnih migrantov. Mesta, kakršno je Wolfratshausen, ki so povezana z Münchensko podzemno železnico, ponujajo lastne urbane strukture in prevzemajo pomembno zaposlovalno funkcijo za okoliške občine. Hkrati pa so ta mesta in njihove sosednje občine tudi mesto kjer živijo ljudje, ki so zaposleni v Münchenski metropolitanski regiji, kamor dnevno potuje znaten delež lokalnega prebivalstva.

Ali je razvoj urbanih območij in občin na območju Alpske konvencije v Nemčiji dinamičen ali se krči? – Poskus opisa posameznih tipov razvoja

16 kazalnikov s področja demografskega razvoja, trga delovne sile, strukture gospodarskih panog, občinskih financ in volilnega ravnanja je bilo uporabljenih za opisovanje urbanih območij in občin z vidika razvojne dinamike. V ta namen so bile opravljene klasterske analize⁴.

Pri klasterski analizi smo razlikovali sedem različnih tipov razvoja za urbana območja. (prim. slika 1).

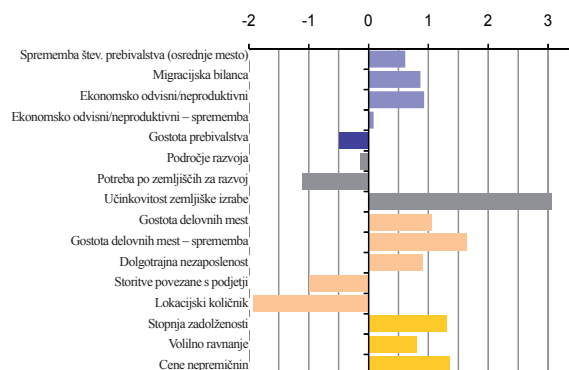
Da bi dobili boljšo sliko razlik in značilnosti, pomembnih za tvorjenje skupin/klastrov, so bile standardizirane povprečne vrednosti kazalnikov različnih tipov teh skupin/klastrov primerjalno prikazane v t.im. »Prikazih glavnih trendov« (prim. slika 2). Po hipotezi, ki poudarja razvoj in tolmačenje kazalnikov, predstavljajo višje vrednosti tu bolj dinamičen razvoj. Prikazi glavnih

Slika 1: Kategorizacija urbanih območij na območju Alpske konvencije v Nemčiji.

trendov in natančne vrednosti kazalnikov so bile uporabljene kot osnova za opisovanje in tolmačenje teh skupin/klastrov.

Razporeditev različnih tipov urbanih območij jasno sledi določenim načelom. Münchenska metropolitanska regija znatno vpliva na urbana območja od Rosenheima do Weilheima i. O. Tu so številna spalna naselja: prebivalstvo uživa prednosti življenja v ruralnem okolju, medtem ko se dnevno vozi na delo v bližnje lokalne centre trga delovne sile, ali pa kar direktno v Münchensko metropolitansko regijo. Druge lokacije so po iskanosti šele na drugem mestu za tiste, ki želijo kombinacijo

Slika 2: Prikaz glavnega trenda za skupino/klastro 5 – Penzberg

privlačne pokrajine in bližino mesta ali velikega mesta. Gostota delovnih mest je razmeroma nizka v obeh tipih občin in prav to je tudi značilno za urbana območja kot taka. V Wolfratshausnu se močan vpliv Münchna kaže v obliki velikega povpraševanja po zazidljivih zemljiščih, čeprav je regija že zdaj precej gosto poseljena. Tudi Lindau je v podobni situaciji, le da je ta v prostorskem razmerju z aglomeracijo Bregenz na drugi strani meje z Avstrijo.

Problem demografskih sprememb se najmočneje javlja v dveh urbanih območjih v južnem delu raziskovanega

⁴ Klasterske analize, ki tvorijo osnovo za kartografsko predstavitev, je opravil in analiziral Laboratorij za statistično svetovanje pri Ludwig-Maximilians-Universität München (prof. dr. Helmut Kuchenhoff, Jan Ulbricht, Marie Standl, Stefanie Rubenbauer)

področja. V Garmisch-Partenkirchnu in Bad Reichenhallu je velik delež prebivalcev starejših od 65 let, t.j. starostne dobe za upokojitev. Zaradi doseljivanja starejših ljudi pa ta delež nenehno narašča.

Urbana območja, ki so bolj oddaljena od Münchenske metropolitanske regije, pogosto kažejo bolj izrazit prehod od urbanega k ruralnemu med osrednjim delom in zaledjem. Te regije se spopadajo z različnimi kompleksnimi problemi, kot so skromne finančne razmere, šibak trg delovne sile ali neugoden demografski razvoj.

Najočitnejše znake dinamičnega razvoja so odkrili na urbanem območju Pentzberga. Čeprav ima Pentzberg nekaj tipičnih ruralnih potez, je njegova gospodarska pozicija močna, ker so tam nameščena zelo donosna podjetja. Rezultat tega pa je, da število prebivalcev in delovnih mest raste.

Podrobnejša analiza pokaže, da občine na enem urbanem območju lahko stopajo po zelo različnih razvojnih poteh. Hierarhično razvrščanje občin v skupine lahko podpre tolmačenje hierarhičnega razvrščanja v skupine na urbanih območjih in prispeva k odgovoru na vprašanje, če se in kako se občine znotraj urbanih območij razlikujejo od tistih, ki so zunaj teh območij. Klastersko analizo na ravni občin so izvedli s kazalniki, primerljivimi tistim, ki so jih uporabili pri klasterski analizi urbanih območij.

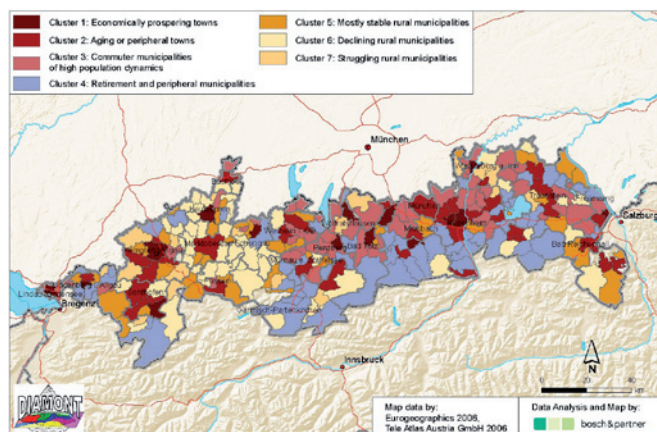
Načela prostorske razporeditve, ki so na ravni urbanih območij že vidna, se na ravni občin kažejo še bolj podrobno. Številne občine z dnevnimi migranti in večjo zgostitev uspešnih mest lahko najdemo na vplivnem območju Münchenske metropolitanske regije. Občine v privlačni pokrajini na obrobju Alp in ob jezeru Chiemsee so priljubljene destinacije mnogih upokojencev. Gostota delovnih mest je nizka in znaki demografskih sprememb so najbolj očitni.

Situacija mnogih ruralnih občin v Allgau-u je precej zaskrbljujoča. Številke prebivalcev sicer rahlo naraščajo, vendar delovnih mest ni veliko in njihovo število se manjša. Skromno finančno stanje številnih občin omejuje možnosti za dobivanje spodbud za gospodarski razvoj.

Brošura o območju Alpske konvencije v Nemčiji

Z uporabo teoretično podprtega pristopa je DIAMONTov DP7 razvil kazalnike za sonaravni regionalni razvoj. Navkljub nekaterim težavam, povezanim z razpoložljivostjo podatkov, so se v testu, ki je bil izveden na območju Alpske konvencije v Nemčiji, kazalniki pokazali kot primerni za opisovanje lokalnega razvoja.

Poleg sintetiziranja zgoraj prikazanih rezultatov je bil v okviru DIAMONTa izveden še cel niz dodatnih analiz, ki

Slika 3: Kategorizacija občin na območju Alpske konvencije v Nemčiji

podrobneje opisujejo razvoj v občinah na območju Alpske konvencije v Nemčiji. Vendar je za utemeljitev števil in vrednosti izračunanih kazalnikov, ter za razlago vzrokov in ozadja v mnogih primerih potrebno tudi poznavanje lokalnih razmer. Na primer, ali potrebni ukrepi za zaščito pred poplavami (preveč) bremenijo občinski proračun? Ali so nedavno odprti domovi za upokojence in negovalne ustanove za stare prispevali k naraščanju deleža starejših prebivalcev v občini? Ta in še druga taka vprašanja bomo obdelali in predstavili izbor podrobnih rezultatov za območje Alpske konvencije v Nemčiji v brošuri »Fitness-Check deutscher Alpenraum – Herausforderungen für eine nachhaltige Regionalentwicklung« (Pregled pripravljenosti na območju Alpske konvencije v Nemčiji – izzivi za sonaravni regionalni razvoj), ki bo izšla marca 2008.

POVZETEK REZULTATOV DP 10/11 - GIAM / UNCEM

Glavni cilj DP 10/11 je bil izvajanje participativnega procesa v izbranih testnih regijah, vključno s pristopom od spodaj navzgor z namenom, da bi ocenili inštrumente, opredeljene kot primerne za usmerjanje razvoja v smeri sonaravnosti, še zlasti upravljanja z zemljiškimi viri. Z istim participativnim pristopom je bila posebna skrb posvečena iskanju ustreznih rešitev za probleme, ki so jih zaznali v teh regijah. S takim pristopom se lažje ocenijo potrebe lokalnega prebivalstva in odkrijejo inštrumenti, ki najbolj ustrezajo specifični situaciji posameznih testnih regij.

Tipična za območje Alp je velika raznolikost. Ta se odraža ne zgolj v različnih življenjskih pogojih, navadah in tradicijah, temveč tudi v problemih. Čeprav so osnovne težave enake po vseh alpskih regijah, kot npr. slaba dostopnost in pomanjkanje zazidljivih zemljišč, se vsaka regija spopada z svojimi razvojnimi problemi in teh se je treba lotiti ob upoštevanju specifičnih razmer za posamezno regijo. Hkrati pa je treba vsako regijo obravnavati tako, da se pri tem ne zanemari široke alpske perspektive. Transnacionalno poznavanje problemov in rešitev je zato nujno potrebno, da se omogoči uravnotežen razvoj na celotnem območju Alp.

Ugotovitev v skladu z najnovejšimi koncepti je, da je treba glavni potencial za sonaravni regionalni razvoj iskati v sami regiji, začenši s človeškim, družbenim in okoljskim kapitalom, nadaljujoč s skritim znanjem, institucionalnimi inovacijami in fleksibilnostjo, regionalno prepoznavnostjo in medčloveškimi odnosi. Ne samo, da je treba uporabiti lokalni/regionalni potencial, marveč je treba upoštevati tudi lokalne/regionalne ideje, pričakovanja in pobude, če želimo doseči usklajen razvoj in se izogniti nadaljnji centralizaciji na eni strani ter marginalizaciji in depopulaciji na drugi. Te koncepte so na delavnicah jasno podprli: raba vseh vrst lokalnih dobrin se je pokazala kot odločilna pri dviganju konkurenčnosti in privlačnosti in spodbujanju sonaravnega razvoja.

Na primer, regionalni deležniki so na delavnicah izražali svoja mnenja, krepili medčloveške odnose in tako se je ploden učni proces začel s spodbujanjem in rabo sonaravnih rešitev za regionalne probleme. V Sonthofnu/Immenstadt so se udeleženci odločili, da ustanovijo delovno skupino za regionalni razvoj, kar bi lahko razumeli kot izraz zainteresiranosti za bolj dolgoročno usmerjanje razvoja. Tudi v drugih regijah so se začeli resni poskusi za uvedbo skupnega vodenja.

Skupaj z lokalnimi pobudami bi morali osnovati tudi medregionalno sodelovanje, ki temelji na izmenjavi znanja in, če je možno, na skupnih dejanjih, zlasti v regijah z enakimi problemi, katere bi lahko učinkovito rešili s sodelovanjem med lokalnimi in transnacionalnimi akterji.

Zato je projekt DIAMONT iskal ustrezen odziv v izbranih občinah glede inštrumentov in orodij, razvitih v projektu, zavedajoč se dejstva, da je vse raziskovanje omejeno, če ni potrjeno in preizkušeno v resničnih situacijah. Ob bok znanju, ki temelji na raziskovanju, so bili postavljeni potrebe in mnenja lokalnih deležnikov, kar je tudi pomagalo lokalnim skupnostim, da so lahko prepoznale svoje probleme in iskale možnosti za njihovo rešitev. In niso bile dane samo lokalne spodbude, marveč sta bili omogočeni tudi medregionalna primerjava in izmenjava. Načrtovane delavnice so se odvijale v petih različnih državah in šestih različnih regijah, poleg tega je bila pripravljena transnacionalna podatkovna baza z več kot 100 gesli o inštrumentih in najboljših primerih iz prakse. Ta je na voljo v državah in regijah, ki so sodelovale, in ponuja niz inštrumentov za usmerjanje razvoja in upravljanje z zemljiškimi viri. Iz te podatkovne baze, so DIAMONTove skupine za moderiranje izbrale nekaj orodij, ki so jih predložili deležnikom v temeljit pregled na delavnicah; poleg tega so deležniki iz testnih regij zatrjevali, da komaj čakajo na skorajšnje načrtovano odprtje podatkovne baze za dostop za javnost.

Razveseljivo je bilo videti rezultat participativnega procesa: prosto diskusijo in obetajoče izglede za sodelovanje med lokalnimi deležniki, vse usmerjeno v en ključni cilj – izboljšati situacijo v regijah in omogočiti nadaljnji razvoj. Na ta način se lahko okrepi lokalna dinamika, rodile so se nove ideje in – po ugotovitvah DIAMONTove strokovne raziskave – se je začela izmenjava znanja na transnacionalni ravni. Vse to je potrdilo, da so bile DIAMONTove delavnice uspešne, ker so dale poudarek na učne procese v regijah in med regijami. Naj sklenemo z mislijo: prepričani smo, da je DIAMONT lahko vzor oz. dober primer za pristop od spodaj navzgor, še zlasti v primeru, če bodo lahko rezultati delavnic in nameravana nadaljevanja uporabljeni tudi drugje in bodo v testnih regijah in v podobnih alpskih kontekstih opravljena še dodatna konkretna dejanja.

Strateška konferenca COST

7–9 april 2008, Innsbruck, Avstrija

Globalne spremembe in sonaravni razvoj v gorskih regijah

Delavnica prepoznava posledice klimatskih in družbeno-gospodarskih sprememb za sedanje in prihodnje oblike zemljiške izrabe. Najprej nameravamo oceniti vpliv na izbrane ekosistemske storitve, kot so zaščita pred naravnimi nesrečami, rekreacija in naravni viri. Na drugem mestu pa nameravamo oceniti izdelane scenarije o spremembah in njihov vpliv na družbe, ki so odvisne od teh ekosistemskih storitev. Čeprav je dan poseben poudarek na Alpe, pa so upoštevani tudi drugi gorski sistemi.

Cilj strateških delavnic je zagotoviti načela in smernice za investicijske agencije. Namen strateške delavnice je vpeljati raziskovalne teme o ekosistemskih storitvah v gorah med politične naloge.

Info: <http://bfw.ac.at/rz/bfwcms.web?dok=6202>

Teden Alp /AlpWeek

11–14 junij 2008, l'Argentière-la-Bessée,
Francija

Tema bo 'Inovacije v Alpah', ker je to bistvenega pomena za preživetje in sonaravno prihodnost za regijo. Program je razdeljen na več sekcij s konferencami in diskusijami, ki jih bodo izpeljali in vodili različni partnerji AlpWeek 2008. Med družabne dejavnosti spadajo tudi številne ekskurzije, razstave, kulturne prireditve in zabave, vse načrtovane tako, da se udeleženci AlpWeeka družijo z lokalnim prebivalstvom regije-gostiteljice. AlpWeek je ključna prireditev za sonaravni razvoj v Alpah. Združuje francoske, italijanske, švicarske, nemške, avstrijske, slovenske in liechtensteinske akterje vseh velikih mrež za raziskovanje Alp (ISCAR), občin (Zveza v Alpah), nevladnih organizacij (CIPRA), zaščitene območij (ALPARC) in alpskih klubov (CAA).

Info: <http://www.alpweek.org/2008/d/index.php?>

Mednarodna sklepna konferenca ClimChalp

12. marec 2008

Alpske države: Avstrija, Slovenija, Italija, Liechtenstein, Švica, Francija in Nemčija so skupno raziskovale klimatske spremembe v Alpah in njihove vpliv na naravne nesreče, prostorsko načrtovanje in gospodarstvo in predlagale prilagoditvene strategije. Projekt je bil sofinanciran s strani INTERREG IIIB, Program Območje Alp.

Info: <http://www.climchalp.org>

Organizator: Bavarsko deželno ministrstvo za okolje, zdravstvo in zaščito potrošnikov.

Soorganizator: Inštitut za raziskovanje Alp iz Garmisch-Partenkirchna

diamond-ov koledar

Konec junija 2008: MA/JTS oddati 7. poročilo o poteku dela in zaključno poročilo

7. obračunsko obdobje v DIAMONTu: od septembra 2007 do marca 2008

spletna stran

DIAMONT-ova spletna stran zagotavlja ažurirane informacije o projektu

<http://uibk.ac.at/diamont>.

kontaktne osebe za informacije

Vodilni partner in odgovorna ustanova:

Leopold Franzens University of Innsbruck (LFUI)
Institute of Geography, Innrain 52, A-6020 Innsbruck

Kontaktne osebe:

Univ.-Prof. Dr. Axel Borsdorf
Tel.: 0043-(0)512-507-5400
E-pošta: Axel.Borsdorf@uibk.ac.at

Dr. Valerie Braun
Tel.: 0043-(0)512-507-5413
E-pošta: Valerie.Braun@uibk.ac.at

Znanstveni vodja projekta:

Univ.-Prof. Dr. Ulrike Tappeiner (EURAC, LFUI)
Tel.: 0043-(0)512-507-5923 or 0039-0471-055-301
E-pošta: Ulrike.Tappeiner@uibk.ac.at

Dr. Erich Tasser (EURAC)
Tel.: 0043-(0)512-507-5978
E-pošta: Erich.Tasser@eurac.edu

Sofinancirano s strani EU – Interreg IIIB, Območje Alp